

Nr 334.

Av herr **Tham, Vollrath** och herr **Lindgren**, i anledning av
*Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till fortlöpande
konjunkturundersökningar.*

I propositionen nr 215 föreslår Kungl. Maj:t, att riksdagen till fortlöpande konjunkturundersökningar under sjunde huvudtiteln för årets budgetår måtte anvisa ett reservationsanslag å 60,000 kronor; anslagssumman har därvid utmätts med hänsyn tagen till att undersökningarna under nästa budgetår endast delvis beräknas hinna igångsättas i tänkt omfattning, vadan den ej representerar mer än en del av de årliga kostnader, som för framtiden skola utgå, sedan undersökningsarbetet närmare planlagts och organiserats.

I likhet med arbetslöshetsutredningen, som på sin tid föreslog igångsättandet av fortlöpande konjunkturundersökningar, samt praktiskt taget alla de hörda myndigheterna eller organisationerna finna vi det synnerligen värdefullt för politiska, administrativa och enskilda organ eller sammanslutningar, om utvecklingstendenser och förändringar inom vårt ekonomiska och sociala liv hädanefter kunna göras till föremål för ett mera ingående, mera systematiskt och mera kontinuerligt studium än som hittills varit fallet. Principiellt uttala vi sålunda vår anslutning till propositionens syftemål.

Däremot hysa vi tvivel om lämpligheten av den organisation, som enligt propositionen givits ifrågavarande undersökningar. Det kungliga förslaget är visserligen icke i denna del fullt utformat — Kungl. Maj:t har sålunda förbehållit sig att först efter inväntandet av vissa preliminära erfarenheter definitivt fastställa organisationen — men det utmynnar i inrättandet av en fristående nämnd, sammansatt dels av ett mindre antal ordinarie ledamöter, bildande den egentliga nämnden, och ett visst antal extra ledamöter, företrädande vid behov särskilda intressen eller institutioner. Därmed har Kungl. Maj:t avvisat tidigare framkomna förslag att knyta undersökningsorganisationen antingen till Stockholms högskolas socialvetenskapliga institut, eller också till någon statlig myndighet, riksbanken eller kommerskollegium.

Ehuru vi icke vilja fränkänna de av Kungl. Maj:t förebragta skälen för tillskapande för ändamålet av ett fristående organ viss styrka, finna vi dock åtskilliga skäl tala för att undersökningarna, i varje fall till en början och i avbidan på viss erfarenhet, ställas under ett ordinarie statligt verks led-

ning. Med ledning av de i propositionen citerade yttrandena från skilda myndigheter över arbetslöshetsutredningens förslag torde bland tänkbara statsinstitutioner kommerskollegiet få anses som lämpligaste chefsmyndighet. Särskilt med hänsyn till att kollegiet redan är centralmyndighet för den ekonomiska statistiken i landet och i detta avseende även utövar en omfattande publikationsverksamhet torde detta verk vara att föredraga framför riksbanken, vars likartade ekonomiskt statistiska undersökningar hittills haft en mera speciell karaktär.

De huvudsakliga skälen för oss att föreslå en annan organisation än Kungl. Maj:t kunna sammanfattas i följande:

En ny nämndorganisation bör icke utan tvingande skäl införas, helst som varje dylik fristående institution har en benägenhet i sig själv att växa och utveckla sig till att så småningom bli ett ämbetsverk.

Även om erfarenheterna från statistiska tabellkommissionen ej äro helt jämförliga, säga de ändock något om vanskligheten att leda statistiska arbeten genom kommittéer, hos vilka de olägenheter, som ha sin grund i frånvaron av fast ansvar, kunna mer än motväga fördelarna av den frihet, som inrättandet av en särskild nämnd kan skapa.

Undersökningarna skola i större eller mindre omfattning utföras till ledning för administrationen. Onödigt dubbelarbete kan förhindras och administrationens ordinarie personal kan i större utsträckning nyttjas för en del av hithörande uppgifter, om undersökningar inlemmas i det ämbetsverk, som redan till viss del har att utföra liknande åligganden och dessutom förfogar över viss för ändamålet kvalificerad personal. Därigenom är det tänkbart att åtminstone en utgiftsbesparing vore möjlig att ernå utan att de för undersökningarna uppställda syftemålen därför skulle behöva eftersättas.

Med den framskjutna och betydelsefulla ställning, som kommerskollegiet intar både som administrativt organ för flertalet näringsfrågor och som den ekonomiska statistikens främste handhavare, borde det endast vara till kollegiets fördel att komma i närmaste kontakt med och ha det primära ansvaret för undersökningarna angående konjunkturutvecklingen. Därigenom torde den bästa garantien skapas att kollegiets både ledning och tjänstemän tvingas att så vaksamt som möjligt följa alla skiftningarna i landets ekonomiska liv.

Med hänsyn till att undersökningarna likväl beröra vidare områden än som ingå i kommerskollegiets uppgifter, borde det kunna övervägas att låta den av Kungl. Maj:t skisserade självständiga nämnden i en eller annan form bibehållas ehuru inordnad under kommerskollegiet och sidoordnad dess övriga verksamhet. I likhet med föredragande departementschefen finna vi det härvid önskvärt, att denna nämnd, eller åtminstone kärnan av densamma, ej göres för stor och tungrodd. Utan att binda oss vid några bestämda förslag vilja vi endast framhålla, att det synes oss i första hand önskvärt att till nämnden utom kommerskollegiets egen representation knötes

representanter för socialstyrelsen, den ekonomiska vetenskapen, riksbanken och kanske också den statistiska centralbyrån, varjämte vid behov kunde inkallas extra ledamöter företrädande olika ekonomiska sammanslutningar eller särskild fackkunskap. Som nämndens ordförande borde kommerskollegiets chef vara självskriven. Lika litet som docentstipendier eller amanuensförordnanden vid statsuniversiteten erhålla fullmakt å sina tjänster, lika litet behöva de för konjunkturundersökningarna särskilt anställda av den omständigheten, att nämnden sorterar under ett fast ämbetsverk, förordnas på annat sätt än för viss tid.

I anslutning till ovanstående föreslå vi sålunda,

att riksdagen med anledning av proposition 215 ville besluta att de i denna föreslagna konjunkturundersökningarna måtte på här ovan angivet sätt inordnas under kommerskollegiet.

Stockholm den 21 mars 1936.

V. Tham.

Ad. Lindgren.
